

August 2020

Amning – en god start sammen

Komiteen for Sundhedsoplysning igangsatte i august 2020 et 3½ årigt projekt vedrørende amning i sundhedsplejen i Region Nordjylland og Syddanmark. Projektet gennemføres i samarbejde med Københavns Universitet og tager udgangspunkt i gode resultater fra ph.d.-projektet ”*Less is more – tidlig udskrivelse efter fødsel – hvordan støtter vi mødre til effektiv amning*” (herefter *Tryg start*).

Formålet med projektet *Amning – en god start* er:

- at udvikle et generisk teori- og evidensbaseret program, som skal øge forældrenes viden og handlingskompetence i forbindelse med etablering af amning og sikre at barnet får tilstrækkelig mad
- at udvikle et teori- og evidensbaseret vejledningsprogram vedrørende amning specifikt målrettet til unge- og kortuddannede forældre med samme hensigt som det generiske program
- at udvikle et kompetenceudviklingsprogram, som skal opdatere viden og øge praksisanvisende handlingskompetence hos sundhedsplejerskerne
- at implementere og evaluere programmerne i de kommunale sundhedsplejerskeordninger i Region Syddanmark og Nordjylland.

Baggrund

Sundhedsstyrelsen anbefaler, at børn ammes fuldt til de er omkring 6 måneder. I Nordjylland og Syddanmark er det 54% af børnene, der bliver ammet fuldt i 4 måneder og 10% i 6 måneder. Til sammenligning er det henholdsvis 65% og 14% i Region Hovedstaden. Region Nordjylland og Syddanmark har en større andel af unge og kortuddannede mødre end landsgennemsnittet.

Det er veldokumenteret, at amning har talrige sundhedsfremmende effekter for både mor og barn – både på kort og lang sigt. Der peges således i litteraturen på, at en øget ammevarighed på kort sigt kan reducere risikoen for bl.a. infektioner og på langt sigt kan reducere risikoen for udvikling af diabetes, hjertekarsygdomme, kroniske tarmsygdomme og overvægt hos det ammede barn. Hos moderen reducerer amning desuden risikoen for at udvikle brystkræft. Specifikt for kortuddannede mødre peger litteraturen på, at social ulighed i sundhed kan mindskes ved at øge ammevarigheden. Desuden viser en ny kvalitativ undersøgelse fra Danmark, at unge og kortuddannede mødre – i lighed med andre mødre – har et ønske om at amme svarende til Sundhedsstyrelsens anbefalinger.

Tryg start på tværs af sektorer

For at understøtte dette ønske om amning blandt nybagte mødre implementerede Komiteen i 2013-14 i 2013-14 et ammeprogram på 10 sygehuse i Danmark. Programmet blev til i forbindelse med projektet *tryg start* og var målrettet mødre, der blev tidligt udskrevet efter fødsel. Programmet bestod af 4 enkle hovedbudskaber (amning er en fælles forældreopgave, hud mod hud kontakt, hyppig amning, god placering af mor og barn) og styrkede forældrenes tro på at de kunne amme så længe som ønsket (self-efficacy). Resultaterne viste, at færre nyfødte blev genindlagt efter fødslen på grund af ernæringsrelaterede problemer (OR 0,55 CI 0,37-0,81), og flere mødre ammede deres 6 måneder gamle barn sammenlignet med kontrolgruppen (OR 1,36 CI 1,02-1,81). Alle sygehuse i Region Nordjylland og flere sygehuse i Region Syddanmark var med i projektet. Efter projektets afslutning har de sygehuse i Region Syddanmark, der ikke

deltog i projektet, gennemført undervisning og sundhedspersonalet de pågældende steder arbejder i dag i overensstemmelse med de fire hovedbudskaber.

Planen med dette projekt er at udvikle *Tryk Start* til en tværsektoriel indsats, hvor sundhedsplejen med en evidens- og empowerment-baseret indsats kan bygge videre på den vejledning, forældrene har fået på sygehuset. Med en konsistent vejledning på tværs af sektorer vil vi kunne imødekomme det behov, som forældre udtrykker i den landsdækkende undersøgelse af patientoplevelser blandt fødende, som udkommer hvert år. Inkonsistent vejledning er i den internationale litteratur påvist at have betydning for ammevarigheden. I sundhedsplejen har der været stor interesse for at implementere *Tryk Start*. Programmet er imidlertid ikke testet i en kommunal sammenhæng endnu.

Udover at have fokus på konsistens i ammevejledningen på tværs af sektorer, er det ligeledes planen med projektet at medvirke til at reducere den sociale ulighed, der er i relation til amning. Der vil således være øget fokus på, hvordan vi kan støtte unge og kortuddannede mødre til at amme i længere tid.

Arbejdsgang i projektet

Rekruttering af kommuner og nedsættelse af arbejdsgruppe

Alle kommuner i Region Syddanmark og Nordjylland inviteres til deltagelse. Hver deltagende kommune udpeger en sundhedsplejerske, som fungerer som bindeled mellem Komiteen for Sundhedsoplysning og kommunen. Deltagende kommuner randomiseres til kontrol- eller interventionskommune. Den udpegede sundhedsplejerske fra alle interventionskommuner indgår i en arbejdsgruppe, som skal medvirke ved udviklingen af interventionen.

Identifikation af behov for ammevejledning

Som baggrund for udvikling af et teori- og evidensbaseret program for ammevejledningen i sundhedsplejen indhentes viden om forældrenes behov i relation til amning og sundhedsplejerskers erfaringer med ammevejledning. Viden indhentes via observationer af sundhedsplejerskebesøg, interview af forældre, samt fokusgruppeinterviews med sundhedsplejersker.

Udvikling af et teori- og evidensbaseret program

Der udvikles et teori- og evidensbaseret program for ammevejledningen i sundhedsplejen. Arbejdsmetoden er inspireret af aktionsforskning. Projektleder i Komiteen for Sundhedsoplysning udarbejder oplæg til arbejdsgruppen, som herefter kommenterer og kritisk vurderer materialet. Fagligt tages udgangspunkt i nyeste dokumenterede viden om amning og Banduras begreb "self-efficacy". Der vil således være fokus på, hvordan personalet praktisk formidler viden, så forældrene får en tro på, at de kan gennemføre amningen. Der udvikles tillige et tilhørende kompetenceudviklingsprogram for sundhedsplejersker, som beskrives i en manual, samt pædagogisk materiale til forældrene.

Kompetenceudvikling af sundhedsplejersker

Alle sundhedsplejersker i interventionskommunerne, som vejleder i amning deltager i et 2-dages kompetenceudviklingsforløb, som skal gøre dem i stand til at implementere den nyudviklede ammevejledning. Sundhedsplejersker i kontrolkommunerne tilbydes undervisning, når dataindsamlingen er afsluttet.

Implementering af indsatsen

Sundhedsplejersker i interventionskommunerne begynder at implementere interventionen umiddelbart efter kurset for at få erfaring med vejledningen. Sundhedsplejersker i kontrolkommunerne vejleder i

amning som vanligt. En måned efter kursusforløbet begynder inklusion af forældre til evalueringen i både interventions- og kontrolkommuner. Inklusionsperiodens varighed afhænger af antallet af nyfødte lokalt.

Evaluering

Interventionen testes i et cluster randomiseret design, hvor ammevarighed, empowerment (self-efficacy) og genindlæggelser sammenlignes i interventions- og kontrolgruppen. Disse outcomes undersøges både for alle forældre generelt og specifikt for unge og kortuddannede mødre. Desuden evalueres programmet kvalitativt via individuelle interviews, som blandt andet skal belyse, om programmet matcher forældrenes behov. Endelig vil der blive indsamlet data, som kan muliggøre en efterfølgende økonomisk analyse. Københavns Universitet er ansvarlig for gennemførelsen af evalueringen.

Formidling af resultater

Resultaterne af projektet formidles i danske faglige tidsskrifter og i internationale videnskabelige tidsskrifter. Der afholdes desuden en afsluttende konference, hvor erfaringer og resultater af projektet præsenteres.

Økonomi

Nordea-fonden og Den Obelske Familiefond støtter projektet økonomisk.

Tidsplan

Oktober 2020 – april 2021	Behovsidentifikationsperiode
April – december 2021	Udviklingsperiode
Januar – februar 2022	Kompetenceudviklingskurser i interventionskommunerne i de to regioner
Februar 2022 – juni 2023	Implementering og dataindsamling. Varigheden for den enkelte kommune afhænger af antallet af nyfødte i kommunen
Efterår 2023	Kompetenceudviklingskurser i kontrolkommunerne i de to regioner
Januar/februar 2024	Afslutningskonference

Ansvarlig for projektet

Ingrid Nilsson, sygeplejerske, Ph.d., IBCLC
Chefkonsulent i Komiteen for Sundhedsoplysning
Email: in@sundkom.dk Telefon: 2267 2006